

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA DIVADELNÍ VĚDY

ROČNÍKOVÁ PRÁCE:

**MIKULÁŠEK A JEHO CESTA K
DLOUHOVĚKOSTI**

Vypracoval: Adolf Adam

Vedoucí práce: prof. Mgr. Jaroslav Etlík

V Praze 4. 6. 2026

OBSAH

ÚVOD	3
REŽISÉR PŮSOBIVÝCH OBRAZŮ	3
PROČ PALMOVKA?	4
POČÁTEK INSCENACE A SAMOTNÁ TVORBA	5
TÉMA INSCENACE	6
IRONIE JAKO HLAVNÍ TAHÁK	7
ŽÁNROVÉ UKOTVENÍ	8
HERECKÉ PROSTŘEDKY	9
HUDEBNÍ SLOŽKA	10
SCÉNA	11
ZÁVĚR	12
ZDROJE	13

ÚVOD

Jan Mikulášek patří bez pochyby mezi nejvýraznější režijní osobnosti českého současného divadla. Je to režisér, který dokáže často pracovat s vážnými tématy, ale zároveň se nebojí ukázat jejich humornou stránku, která dodá projektu často větší opravdovost a lepší propojení se současným divákem. Mikulášek dokáže úspěšně adaptovat literární předlohy do dramatické podoby, vytvářet nová témata skrze klasické divadelní hry, ale zároveň mu není cizí ani práce se zcela novými dramatickými texty. Velmi mě zaujala inscenace ze studiové scény Divadla pod Palmovkou – Příliš krátká telomera, která mě jako diváka dokázala oslovit skrze silné téma, svoji divadelní poetiku a komediální prvky. Jedná se právě o zcela nový dramatický text, na kterém Jan Mikulášek při jeho vytváření i sám spolupracoval. Rád bych se na tuto inscenaci zaměřil a zároveň bych ji rád částečně porovnal s ostatními jeho projekty, které vyšly z nových dramatických textů, jako jsou Hamleti nebo Požitkáři, a ukázal, jakým způsobem Mikulášek pracuje s tématem, ironií a celkovým divadelním jazykem, abych tak ještě lépe dokázal pochopit jeho divadelní myšlení. Především bych chtěl také nahlédnout na to, jakým způsobem Mikulášek pracuje s interpretací takového textu, jak jej přetváří a jak reflektuje témata pro současného diváka.

REŽISÉR PŮSOBIVÝCH OBRAZŮ

Jan Mikulášek patří k výrazným osobnostem současné české divadelní scény. Své první profesní zkušenosti získával v Divadle Reduta a následně několik let působil v Divadle Petra Bezruče. Zásadní vliv na formování jeho režijní poetiky i současného uměleckého směřování však mělo především angažmá v Divadle Na zábradlí, kde začal působit jako kmenový režisér.¹

Jeho působení v tomto divadle představuje klíčovou etapu kariéry a zároveň výrazně ovlivnilo podobu této pražské scény v 21. století. Mikulášek zde postupně rozvinul svůj osobitý režijní rukopis, typický důrazem na stylizaci, fragmentárnost textu a propojení ironie, grotesky i existenciálních motivů.² Ve spolupráci s dramaturgyní Dorou Štědroňovou vznikaly inscenace inspirované literárními díly slavných autorů, které však Mikulášek přetvářel do svébytné, kolážovité podoby.³

Typickými rysy jeho inscenací jsou výrazná vizuální stránka, rytmizovaný jazyk a úsporné, precizně stylizované herectví. Právě díky této tvorbě se Divadlo Na zábradlí profilovalo jako prostor pro současné texty a režijně vyhraněné divadlo, které citlivě reaguje na společenské i estetické podněty.

O to víc je překvapující zjištění, že se rozhodl pracovat pro takové divadlo jako Divadlo Pod Palmovkou. Často totiž v dnešní době vytváří inscenace zejména s lidmi, s nimiž má

¹ Mikulášek, Jan. "Jan Mikulášek." *Divadlo Na zábradlí*, <https://www.nazabradli.cz/lide/jan-mikulasek/>. Navštíveno 6. května 2026.

² Mikulášek, Jan. "Jan Mikulášek." *Národní divadlo*, <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/profil/jan-mikulasek-1610343>. Navštíveno 6. května 2026.

³ Mikulášek, Jan. "Jan Mikulášek." *Dramox*, <https://www.dramox.tv/osobnost/199-jan-mikulasek>. Navštíveno 6. května 2026.

dlouhodobý pracovní vztah a osobní zkušenost. Zejména pak s dramaturgyní Dorou Štědrónovou, která se podílí i na tvorbě dramatického textu, nebo se scénografem Markem Cpinem, který stojí za celou školou specifických scén v Mikuláškových inscenacích.

Jak už v roce 2010 například zmínil recenzent Roman Sikora: „*Co nelze režisérovi Janu Mikuláškovi a scénografovi Marku Cpinovi upřít je nevšední cit pro vizualitu, pro formu, pro dynamické jevištní aranžmá a stylizaci hereckých výkonů. Občas na hranici manýrismu, ale půvabného.*“⁴

PROČ PALMOVKA?

Tuto otázku jsem si bohužel nedokázal jednoznačně zodpovědět, protože celková poetika Divadla Pod Palmovkou se poněkud liší od uměleckého směřování Divadla Na zábradlí. Ačkoliv v posledních letech Palmovka rozšiřuje svou dramaturgii o výrazně současné, nové tituly reagující i na aktuální společenská témata, tak tematické zaměření inscenace na otázky těla, dlouhověkosti, biohackingu a mediální kultury ne zcela zapadá do linie, která se v tomto divadle objevuje. Palmovka se totiž dlouhodobě přiklání spíše ke komediálně laděnému repertoáru. Přestože se podobně jako Divadlo Na zábradlí nebojí současné dramatiky a některé z nich, například inscenace *294 statečných* Tomáše Dianišky, získaly výrazné uznání, je zde patrný odlišný dramaturgický přístup.

Diváci, kteří navštěvují Divadlo na Palmovce, nejsou zvyklí na ryze vážné, filozoficky orientované texty reflektující současná témata. Mnohem častěji se zde objevují komedie nebo klasické tituly. Výrazné linie repertoáru pak reprezentují například Tomáš Dianiška, známý svými texty plnými humoru a popkulturních odkazů (sami tvůrci to často nazývají jako sitcomové komedie), a Michal Lang, který ve svých projektech často inklinuje k Polskem inspirovanému, pohybově stylizovanému uchopení klasických děl. Typickými příklady jsou inscenace Shakespearových her jako *Zkrocení zlé ženy* či *Sen noci svatojánské*.

Samozřejmě existují i výjimky, například *Žitkovské bohyně*, ty se však poněkud vymykají běžné repertoárové linii divadla. O to naléhavěji se tak nabízí otázka, proč si Mikulášek pro svou další inscenaci zvolil právě toto divadlo.

Mikulášek je známý svou autorskou, analytickou a často ironickou režijní metodou, která pracuje i se stylizovanými postupy a s výraznou hereckou transformací. Ačkoli je dlouhodobě spojován především s Divadlem Na zábradlí, kde vytvořil řadu klíčových inscenací, jeho hostování v jiných divadlech lze chápat jako příležitost k občasnému rozšíření tvůrčího pole a k práci s jiným hereckým souborem i celkově jinou strukturou.

Inscenace zde tedy funguje jako projekt, který rozvíjí nový dramaturgický zájem o společenské fenomény každodennosti, zejména o to, jak se proměňuje vztah člověka k vlastnímu tělu v kontextu technologického a mediálního prostředí.

⁴ **Sikora, Roman.** „Macbeth v Dlouhé – recenze Romana Sikory.“ *Vltava*, Český rozhlas, 30. června 2010, <https://vltava.rozhlas.cz/macbeth-v-dlouhe-recenze-romana-sikory-5168109>. Přístup 4. června 2026.

Přesný důvod vzniku u tohoto projektu se mi bohužel nepodařilo dohledat, a proto jsem se obrátil přímo na představitele hlavních rolí. Barbora Kubátová a Jakub Albrecht byli velmi vstřícní a poskytli mi cenné a podnětné svědectví.

POČÁTEK INSCENACE A SAMOTNÁ TVORBA

Ačkoliv to může působit úsměvně, prvotní impuls k této spolupráci nevzešel z promyšleného profesionálního záměru ani z jasně formulované potřeby zpracovat konkrétní téma. Propojení Jana Mikuláška s Divadlem Pod Palmovkou vzniklo spíše na základě osobního vztahu, konkrétně díky Barboře Kubátové, jejíž sestrou je Mikulášková partnerka. Za skutečný počátek spolupráce lze považovat okamžik, kdy Kubátová zjistila, že má režisér v určitém období volný čas, a rozhodla se této příležitosti využít, mimo jiné i proto, že dlouhodobě obdivuje jeho tvorbu.

Společně s Jakubem Albrechtem následně oslovili dramaturgyni Lenku Veverkovou, která s Palmovkou spolupracuje, a začali hledat vhodné téma pro společný projekt. Mikulášek byl do těchto úvah od počátku intenzivně zapojen a celé hledání bylo poměrně zdoluhavé. Podle jejich slov trvalo téměř tři měsíce, než se shodli na finálním tématu, kterým se nakonec stala touha po nesmrtelnosti. V průběhu příprav dokonce zvažovali i scénické zpracování cyklu Má vlast Bedřicha Smetany, od tohoto záměru však ustoupili poté, co zjistili, že se podobnému projektu věnují bratři Formanové.

Na výsledné podobě textu se nejvýrazněji podíleli Jan Mikulášek a Lenka Veverková, kteří psali dialogy a formovali celkovou strukturu inscenace. Do procesu ale vstupovali i samotní herci, protože Mikulášek kladl důraz na to, aby jim text byl přirozený a mohli jej autenticky interpretovat. Součástí tvůrčího týmu byla také scénografka Lenka Holá, která stejně jako ostatní členové Divadla na Palmovce přijala spolupráci s výraznou režijní osobností s velkým nadšením.

Přínosná byla tato spolupráce i z opačné strany. Jan Mikulášek měl zájem pracovat s novým a generačně odlišným kolektivem. Vzhledem k tomu, že zvolené téma i způsob jeho uchopení se lišily od běžného repertoáru Palmovky, bylo nutné hledat nové výrazové prostředky, s nimiž se Kubátová a Albrecht dosud tak často nesetkávali. Mikulášek však zároveň nechtěl narušit očekávání stávajícího publika, a proto se snažil zachovat určitou kontinuitu v herecké i dramaturgické linii, na kterou jsou diváci zvyklí. Podobnosti ve výsledném tvaru ostatně vnímají i sami herci.

Z hlediska režijní práce byl Mikulášek charakteristický tím, že výrazně vycházel z herců a nesnažil se jim vnucovat pevně danou interpretaci. V tomto ohledu se jeho přístup liší například od Tomáše Dianišky, který pracuje s jasně definovanou vizí, již herci naplňují. Mikuláškovou silnou stránkou je naopak otevřenost neustálým úpravám textu. Dialogy se průběžně měnily, doplňovaly a zpřesňovaly prakticky až do generálních zkoušek.

Tato proměnlivost se promítala i do aranžmá, což pro herce představovalo značnou psychickou zátěž. Práce na inscenaci tak v podstatě probíhala nepřetržitě až do premiéry. Režijní připomínky byly podle herců spíše stručné a úsporné, Mikulášek není typem režiséra, který by dlouze vysvětloval. Pokud jde o práci s ironií, odmítal její prvoplánové a násilné

vytváření. Nechtěl, aby herci hráli „na efekt“ nebo ironii zdůrazňovali, naopak usiloval o její přirozené vyvstávání ze situací.

Stejně tak se vyhýbal jednoznačnému sdělení nebo moralizování. Divákům nechtěl nic vnucovat ani se jim vysmívat, i když některé momenty mohou působit na hraně. Jeho cílem bylo spíše podněcovat k vlastnímu uvažování nad tématem a nenápadně diváky směřovat k interpretaci.⁵

TÉMA INSCENACE

Inscenace *Příliš krátká telomera* přináší do Divadla pod Palmovkou výrazně současný titul, který představuje způsoby, jakými dnešní společnost uvažuje o zdraví, biohackingu a prodlužování života. Už samotný název odkazuje k telomerám, tedy koncovým částem chromozomů, které se s věkem postupně zkracují. Funguje tak jako metafora stárnutí i lidské snahy tento proces ovlivnit. Nenechme se však mýlit představou, že toto téma rezonuje pouze dnes. Jak uvádějí tvůrci ve svém programu k inscenaci:

„Lidé vždycky měli potřebu zaznamenávat informace o sobě a svém okolí, ať už z osobní potřeby reflektovat svůj život nebo pro praktické účely. Deníky po staletí sloužily k dokumentaci událostí, emocí či zdravotního stavu, mnohdy je doplňovaly také údaje o počasí, světovém dění nebo politické situaci. Zemědělské kalendáře pomáhaly určit ideální čas pro setbu a sklizeň, vojáci si zaznamenávali své úspěchy v bitvách, sportovci si evidovali své tréninky... Novinkou není tendence sledovat a analyzovat své prožitky a okolní svět, ale způsob, jak si dáváme věci do souvislostí a učíme se z minulých zkušeností.“⁶

V rámci příběhu sledujeme lidi, kteří se snaží sledovat a ovládnout své zdraví a co nejvíce prodloužit čas, který stráví na této zemi. Jejich posedlost je natolik silná, že může vést až k touze po dosažení nesmrtelnosti. Vyvstává tak otázka, kam jsou vlastně ochotni zajít, aby tohoto cíle dosáhli. Z úst postav mohou zaznívat promluvy o různých technologiích, které sledují jejich životní funkce, optimalizují zdravotní stav a zvyšují přísun vitamínů.

Ačkoliv téma prodlužování života provází lidstvo od nepaměti, touha po zlepšení životních funkcí je dnes možná ještě výraznější. Moderní technologie totiž poskytují více času, možností i předpokladů k dosažení delšího života. Nedávno byl například objeven nový protein v DNA velryb, který jim údajně zajišťuje mnohonásobně delší život. Pokud by se podobný objev podařilo využít i v lidské medicíně, lidé by se podle některých odhadů mohli dožít až 200 let.⁷ Ačkoliv tato informace přímo nesouvisí s inscenací *Příliš krátká telomera*, ukazuje, jak

⁵ Kubátová, Barbora, a Jakub Albrecht. Osobní rozhovor. 4 květen 2026.

⁶ Divadlo pod Palmovkou. *Příliš krátká telomera*. Divadlo pod Palmovkou, 2025, <https://firebasestorage.googleapis.com/v0/b/pod-palmovkou.firebaseio.com/o/pdfs%2Fprilis-kratka-telomera.pdf>. Přístup 4. června 2026.

⁷ Šára, Filip. „Klíč k dlouhověkosti může odhalit dvoustletá velryba.“ *Novinky.cz*, 20 leden 2015, <https://www.novinky.cz/clanek/veda-skoly-klic-k-dlouhovekosti-muze-odhalit-dvoustleta-velryba-265631>. Navštíveno 6. května 2026.

silně toto téma ve společnosti rezonuje a jak neustále přináší nové podněty slibující lepší podmínky pro život.

Významnou roli v tomto kontextu hrají také sociální sítě a mediální prostředí, které nás neustále zahlcují novými podněty a informacemi. Ty často podněcují úvahy o vlastním vzhledu, zdraví či životním stylu a vedou k neustálému srovnávání s obrazy ostatních lidí prezentovanými v online prostoru.

Podobné tematické okruhy lze sledovat i v inscenaci *Požitkáři*, v níž se režisér zaměřuje na lidskou touhu po slasti, uvolnění a úniku od reality, která se může proměnit v závislost či posedlost. Motiv posedlosti se objevuje také v inscenaci *Příliš krátká telomera*, avšak v odlišném kontextu. Zatímco v případě *Telomery* je spojen se snahou o zlepšení zdraví, prodloužení života a posílení fyzické i psychické kondice, v *Požitkářích* se stává spíše projevem lidské slabosti a vnitřní prázdnoty. Jak připomíná recenze internetového deníku Aktuálně.cz, tvůrci v tiskové zprávě odkazují také na myšlenku Blaise Pascala ze 17. století: „*Lidé si nijak nemohli pomoci od smrti, zoufalství, nevědomosti, a tak je napadlo, že na to nebudou myslet, aby měli pocit štěstí...*“⁸

Postavy se totiž upínají k různým formám uspokojení, které jsou společností vnímány negativně, pokud jejich míra překročí určité hranice. Jídlo, sex, moc či kontrola, to vše zde můžeme spatřovat. Hledání potěšení je přítomné v obou případech, zásadní rozdíl však spočívá v motivaci a celkovém vyznění.

Ačkoliv se to může na první pohled zdát nepředstavitelné, jistou podobnost můžeme nalézt i v inscenaci Hamletů, a to především v krizi identity a rozpadu člověka. Hledání sebe sama lze totiž určitým způsobem spatřovat ve všech třech projektech. Zpochybňování rolí, jako v Hamletech, se objevuje také v honbě za nesmrtelností či v touze po úniku od reality.

Všechny tři inscenace určité spojuje především řešení hlavních otázek, které jsou nedílnou součástí našich životů.

IRONIE JAKO HLAVNÍ TAHÁK

Co dělá Mikuláškovy autorské inscenace jedinečnými? Mají jeho autorské projekty, které režíroval, podobný rukopis? To jsou otázky, které jsem si kladl ještě předtím, než jsem viděl všechny tři inscenace, o nichž zde píšu. Jeden hlavní prvek mi však po jejich zhlédnutí neustále zůstává na mysli, a tím je ironie. Ta se stává i pro jiné dalším výrazným symbolem Mikuláškovy tvorby. „*Režisér Jan Mikulášek od začátku okouzloval dechberoucími a pečlivě vystavěnými obrazy, omračoval vizuálními nápady a originální prací s hudbou, výsostně stylizovaným herectvím a ironickými, intelektuálně podloženými variacemi na klasické texty a zásadní témata.*“⁹

⁸ Tiliu, Nina. „Recenze: Nebojím se smrti. Až tu bude, už nebudu já.“ Aktuálně.cz, 5. listopadu 2014, <https://magazin.aktualne.cz/kultura/divadlo/recenze-inscenace-pozitkari-v-divadle-na-zabradli/r~f0357214641311e4b5c5002590604f2e/>. Přístup 4. června 2026.

⁹ Varyš, Vojtěch. „Kam došel Mikulášek?“ Divadelní noviny, <https://www.divadelni-noviny.cz/kam-dosel-mikulasek>. Citováno 4. 6. 2026.

Právě ironie je hlavním způsobem podání zásadních témat, která chce Mikulášek divákovi předat. Kdysi mi někdo řekl, že český národ je plný humoru a že pokud má člověk něco přijmout vážně, ale ne pateticky, musí mu to být podáno s nadsázkou. Tento princip přesně spatřuji i v Mikuláškově tvorbě.

Režisér se v inscenaci *Příliš krátká telomera* záměrně často vyhýbá jakémukoliv patosu a tragickému tónu. Jde mu především o předání myšlenek, které by za jiných okolností mohly působit velmi tíživě, a proto je divákovi dávkuje tak, aby je dokázal snáze přijmout a zpracovat.

Během představení jsem často sledoval i diváky a jejich reakce. Napadla mě přitom myšlenka, že mnozí z nich si možná až později uvědomí, že byli přítomni něčemu, co v sobě neslo hlubší význam. Lidé se totiž bezprostředně bavili, a to i díky sehrané herecké dvojici Kubátová a Albrecht. Díky tomu se pak úvahy o smrti, strachu či marnosti zdají mnohem snesitelnější, než kdyby je tvůrce předkládal bez jakéhokoliv odlehčení.

V *Příliš krátké telomeře* stojí ironie především na tom, že postavy dělají vše pro to, aby se udržely co nejdéle v kondici a prodloužily si život, ale jejich snaha zároveň působí úzkostně až posedle, což vytváří prostor pro řadu humorných situací. S nadsázkou je zde ukázán i podivný guru, tedy kouč, kterého postava ženy posedlé zdravým životním stylem ve všem následuje. Paradoxně čím větší je snaha o prodloužení života, tím spíše se ztrácí skutečná radost z přítomného okamžiku a samotného žití.

V *Hamletech* je ironie také nenahraditelnou součástí inscenace, avšak vzhledem k tématu je podávána jiným způsobem. Mikulášek zde s nadsázkou ukazuje herecké prostředí a zobrazuje herce jako lidi s velkou dávkou nejistoty, frustrace a ega. Jde o prostředí, které působí spíše nepřátelsky, kde se všichni navzájem porovnávají a soupeří, a to nejen na jevišti, ale i v zákulisí.

Hlavní myšlenka spočívá v kontrastu mezi tím, jak vznešeně se o divadle často mluví, a tím, jak může ve skutečnosti působit. Místo idealizované představy vzniká obraz chaotického, někdy podlého, hrubého, nahodilého a stresujícího prostředí, které má k romantické představě o divadelním světě daleko.

Vznešenou představu můžeme často spojovat i se smrtí nebo samotným umíráním. Jde o jedno z klíčových témat lidské existence, se kterým se dříve či později každý člověk nevyhnutelně setká. Mikulášek však v inscenaci *Požitkáři* tuto představu narušuje. O smrti zde mluví civilně, až banálně, a postavy ji nijak zásadně neprožívají. Naopak ji vnímají jako něco běžného, ne výjimečného, jako přirozenou součást života.

Právě v tom se projevuje jeho ironický přístup, kdy jsou i velmi vážná témata podávána s lehkostí, bez patosu a bez zbytečného zdůrazňování emocionální hloubky. Ironie zde tak paradoxně dokresluje skutečnost, že čím vážnější téma inscenace je, tím civilněji a odlehčeněji je prezentováno.

ŽÁNROVÉ UKOTVENÍ

Žánrové ukotvení inscenace stojí na výrazné kombinaci satiry, černého humoru a místy také prvků science fiction, které se v některých momentech přibližují až lehce hororové atmosféře.

Tyto roviny se neustále prolínají a vytvářejí proměnlivý divácký zážitek. Jednou působí odlehčeně a ironicky, jindy naopak znepokojivě a nepříjemně. Právě tato proměnlivost tónu slouží k upozornění na křehkost současných představ o kontrole nad vlastním tělem a životem.

Humor v inscenaci není samoúčelný, ale funguje jako prostředek zpřístupnění témat, která jsou jinak poměrně tíživá. Komické situace a nadsázka se postupně posouvají do poloh, ve kterých se začíná objevovat nejistota a zneklidnění. Divák nejprve sleduje situace, které jsou mu blízké a známé, avšak postupně se v nich objevují extrémnější roviny, jež odhalují jejich problematičnost.

Významným tématem je vztah současné společnosti ke zdraví, dlouhověkosti a výkonu. Inscenace naznačuje, že péče o tělo se v dnešní době často přesouvá od individuální potřeby do prostředí silně ovlivněného trhem, marketingem a různými trendy. Zdravý životní styl tak není pouze osobní volbou, ale také oblastí, kde vznikají nové formy tlaku, očekávání a srovnávání.

Postupně se ukazuje, že tato oblast je snadno komercializovatelná a že lidské obavy ze stárnutí nebo ztráty kontroly nad vlastním tělem se stávají součástí širšího byznysového prostředí. Inscenace v tomto ohledu jemně kritizuje proměnu intimních aspektů života v produkty, služby a doporučené postupy.

Celek zůstává divácky přístupný díky srozumitelným situacím a známým motivům, zároveň však postupně přechází do hlubší roviny, která vybízí k zamyšlení. Divák je veden k otázkám, do jaké míry jsou jeho představy o zdraví, těle a dlouhověkosti skutečně vlastní, a nakolik jsou formovány současnou kulturou, médií a komerčním prostředím.

HERECKÉ PROSTŘEDKY

Inscenace je postavena na výkonu dvou herců, Barbory Kubátové a Jakuba Albrechta, kteří během představení plynule přecházejí mezi různými rolemi. V jedné rovině se objevují jako vědci zkoumající možnosti prodloužení lidského života, v jiné jako influenceři a jejich publikum. Díky těmto proměnám se otevírá téma současné posedlosti zdravým životním stylem, výkonem a snahou mít plně pod kontrolou vlastní tělo.

Herecká práce je založena na neustálé proměnlivosti identity postav, což vytváří dojem jejich dočasnosti a vzájemné zaměnitelnosti. Divák je tak neustále nucen přehodnocovat, koho právě sleduje a jakou společenskou roli daná postava zaujímá.

Inscenace pracuje s motivy, které jsou úzce spojené se současným životním stylem a které jsou pro diváka snadno rozpoznatelné. Objevují se zde například praktiky jako otužování, různé dietní režimy, sledování kvality spánku pomocí technologií, dechová cvičení či přerušovaný půst. Tyto prvky nejsou pouze ilustrací aktuálních trendů, ale spíše prostředkem k ukázání toho, jak se péče o zdraví může postupně změnit v další formu tlaku na výkon.

Současně inscenace reflektuje i prostředí sociálních sítí, kde jsou podobné přístupy k životnímu stylu často prezentovány jako ideál. Postavy influencerů zde fungují jako ti, kdo tato

očekávání vytvářejí i šíří, a jejich publikum je následně přejímá. Vzniká tak obraz společnosti, ve které se hranice mezi osobní volbou a vnějším tlakem stírá.

Celek působí velmi aktuálně a blízký každodenní zkušenosti. Díky propojení současných témat a výrazné herecké proměnlivosti nabízí inscenace možnost nahlížet známé situace z jiného úhlu a vnímat je nejen jako běžnou součást života, ale i jako součást širších společenských mechanismů.

HUDEBNÍ SLOŽKA

Hudební a zvuková složka představuje v inscenaci zásadní prvek, který výrazně akcentuje její hlavní témata. Neslouží zde pouze k dotváření atmosféry, ale stává se plnohodnotnou součástí významové struktury celého představení. Soundtrack citlivě reaguje na tempo jednotlivých scén a zároveň zdůrazňuje motivy posedlosti dokonalým a nestárnoucím tělem, technologickým pokrokem i neustálou optimalizací lidského života. Elektronické podkresy, repetitivní rytmy a chladně působící zvukové ruchy vytvářejí obraz sterilního světa, v němž mezilidské vztahy ustupují výkonu, kontrole a snaze překonávat přirozené limity lidského těla.

Právě chlad a odosobněnost zde sehrávají klíčovou estetickou roli. Stejně jako scénografie, světelný design či styl herectví i zvuková stránka buduje pochmurné prostředí, které diváka neustále udržuje v napětí a pocitu neklidu.

Snažil jsem se dohledat autora hudebního doprovodu, avšak tato informace není nikde explicitně uvedena. V rozhovoru na webových stránkách Divadla v Dlouhé však Jan Mikulášek zmiňuje: *„Je to nesmírně výhodné v tom, že se nemusím hádat s muzikantem nebo mu vysvětlovat, co po něm chci, protože vysvětlit verbálně, jaká by měla být hudba, je velice obtížná věc. Párkrát mi hudbu skládal někdo jiný, ale jenom se potvrdilo, že to je komplikace navíc, takže jsem se rozhodl, že si hudbu budu dělat sám.“*¹⁰

Lze tedy předpokládat, že i v tomto případě stojí za hudebním doprovodem Jan Mikulášek. Podobně je tomu například v inscenaci *Hamlet*, kde je již přímo uveden jako autor hudebního výběru. Odlišná situace nastává u inscenace *Požitkáři*, na jejíž hudební složce se podílel český herec a hudebník Miloslav König.

Ve Studiu Palm OFF působí zvukový design promyšleně a organicky propojeně s vizuální stránkou inscenace. Hudba zde nefunguje pouze jako doprovod, ale aktivně dotváří ironický i znepokojivý charakter jednotlivých scén a podtrhuje jednání postav, které se v honbě za dlouhověkostí a sebezdokonalováním postupně vzdalují vlastní lidskosti. Výsledkem je kompaktní celek umocňující pocit odcizení a zároveň přesně vystihující atmosféru současné společnosti posedlé mládím, výkonem a neustálým překonáváním vlastních limitů.

¹⁰ **Mikulášek, Jan.** „Rozhovor s Janem Mikuláškem.“ *Divadlo v Dlouhé*, <https://www.divadlovdlouhe.cz/repertoar-old/rozhovor-k-macbethovi/>. Přístup 23. května 2026. ([divadlovdlouhe.cz](https://www.divadlovdlouhe.cz))

SCÉNA

Jedním z nejvýraznějších a nejcharakterističtějších prvků inscenací Jana Mikuláška je bezpochyby i práce se scénografií. Prostředí, v nichž rozehrává jednotlivé příběhy a dramata, nepůsobí pouze jako konkrétní místa děje, ale spíše jako svébytné obrazy, které se přirozeně propojují s atmosférou i významovou rovinou inscenace.

Scénografie Lenky Hollé patří k nejvýraznějším složkám celého představení, protože velmi přesně vystihuje tematické zaměření inscenace i specifický režijní styl Jana Mikuláška. Již při prvním pohledu působí jeviště chladně, sterilně a odosobněně, čímž evokuje prostředí moderních laboratoří, fitness center nebo luxusních wellness klinik. Tento vizuálně čistý a minimalistický prostor odráží svět lidí posedlých péčí o vlastní tělo, výkonem a snahou prodloužit si život za každou cenu. Zároveň umožňuje vyniknout hereckým výkonům, textu i precizně vystavěným situacím.

Je však třeba upozornit, že přestože bylo opakovaně zdůrazněno aktuální tematické zaměření inscenace a Mikuláškův důraz na současnost, scénografie na první pohled tento dojem jednoznačně nepodporuje. Již od úvodních okamžiků se na jevišti objevuje starší televizor, pravděpodobně pocházející z konce devadesátých let. Také jednoduché vybavení scény místy evokuje spíše minulé desetiletí. Tento dojem je však záměrně narušován moderními prvky, například svítícími brýlemi, které naopak odkazují k současnosti a technologizovanému světu.

Domnívám se, že tímto kontrastem chtěli režisér a scénograf upozornit na skutečnost, že dané téma není nové, ale dlouhodobě přetrvává a vrací se v různých estetických a společenských podobách.

Scénografie tu nepracuje s velkým množstvím dekorací, ale spíše s několika výraznými prvky nesoucími symbolický význam. Rekvizity spojené s biohackingem, regenerací či moderními technologiemi nepůsobí příliš realisticky, nýbrž stylizovaně a místy až groteskně přehnaně. Díky tomu scénický prostor nepředstavuje obvyklé prostředí, ale spíše model současné společnosti, která klade důraz na dokonalý vzhled, zdraví a neustálou sebekontrolu. Divák tak získává pocit, že sleduje svět, v němž se člověk postupně mění v objekt experimentu a přirozenost je nahrazována obsesivní snahou o absolutní optimalizaci života.

Významnou roli hraje také barevnost a celková vizuální stylizace. Převládají chladné odstíny a čisté linie, které podporují odcizenou atmosféru a vytvářejí kontrast k emocím i absurdním situacím odehrávajícím se na jevišti. V některých momentech působí scénografie téměř futuristicky až dystopicky, čímž vhodně doplňuje ironický humor celé inscenace. Přestože prostor není přehlcený množstvím scénických prvků, působí promyšleně a významově bohatě. Každý detail se podílí na budování satirického obrazu společnosti posedlé mládím, výkonem a dlouhověkostí.

Výsledná scénografie tak nefunguje pouze jako kulisa děje, ale aktivně vstupuje do interpretace hlavních témat inscenace. Pomáhá vytvářet napětí mezi komediální nadsázkou a znepokojivou vizí budoucnosti, a významně tak ovlivňuje divácký zážitek i celkové vyznění představení.

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se zaměřil především na popis jednotlivých složek inscenace *Příliš krátká telomera* ze studiové scény Palm OFF Divadla pod Palmovkou. Díky tomu jsem zároveň mohl lépe porozumět celkovému tvůrčímu přístupu Jana Mikuláška při interpretaci zcela nového dramatického textu, na němž se také podílel. Ačkoliv se jako začínající tvůrce většinou bráním nálepkování, nelze popřít, že každý režisér má nejspíš svůj specifický rukopis, a ani zde tomu není jinak. Tato inscenace se však v některých ohledech od Mikuláškovy dosavadní tvorby odlišuje. Pravděpodobným důvodem, jak již bylo zmíněno, může být nové prostředí a přítomnost jiných tvůrců, kterým se režisér snažil co nejlépe přizpůsobit.

Díky rozhovoru s Barborou Kubátovou a Jakubem Albrechtem jsem se mohl k procesu vzniku inscenace přiblížit mnohem hlouběji, než by umožnilo samotné zhlédnutí představení či studium sekundárních zdrojů. Za tuto možnost jim proto patří velké poděkování.

Věřím, že se mi, jak jsem naznačil již v úvodu, podařilo alespoň částečně nahlédnout „pod pokličku“ režijní práce Jana Mikuláška, který si svou tvorbou dokázal vybudovat výraznou pozici v českém divadle a zanechat stopu, jež v divácké paměti nepochybně přetrvává a může být tak vnímána jako určitá cesta k dlouhověkosti, případně i nesmrtelnosti.

ZDROJE:

Mikulášek, Jan. „Jan Mikulášek.” *Divadlo Na zábradlí*, <https://www.nazabradli.cz/lide/jan-mikulasek/>. Navštíveno 6. května 2026.

Mikulášek, Jan. „Jan Mikulášek.” *Národní divadlo*, <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/profil/jan-mikulasek-1610343>. Navštíveno 6. května 2026.

Mikulášek, Jan. „Jan Mikulášek.” *Dramox*, <https://www.dramox.tv/osobnost/199-jan-mikulasek>. Navštíveno 6. května 2026.

Kubátová, Barbora, a Albrecht Jakub. Osobní rozhovor. 4 květen 2026.

Sikora, Roman. „Macbeth v Dlouhé – recenze Romana Sikory.” *Vltava*, Český rozhlas, 30. června 2010, <https://vltava.rozhlas.cz/macbeth-v-dlouhe-recenze-romana-sikory-5168109>. Přístup 4. června 2026.

Šára, Filip. „Klíč k dlouhověkosti může odhalit dvousetletá velryba.” *Novinky.cz*, 20 leden 2015, <https://www.novinky.cz/clanek/veda-skoly-klic-k-dlouhovekosti-muze-odhalit-dvousestleta-velryba-265631>. Navštíveno 6. května 2026.

Tiliu, Nina. „Recenze: Nebojím se smrti. Až tu bude, už nebudu já.” *Aktuálně.cz*, 5. listopadu 2014, <https://magazin.aktualne.cz/kultura/divadlo/recenze-inscenace-pozitkari-v-divadle-na-zabradli/r~f0357214641311e4b5c5002590604f2e/>. Přístup 4. června 2026.

Divadlo pod Palmovkou. *Příliš krátká telomera*. Divadlo pod Palmovkou, 2025, <https://firebasestorage.googleapis.com/v0/b/pod-palmovkou.firebaseio.com/o/pdfs%2Fprilis-kratka-telomera.pdf>. Přístup 4. června 2026.

Varyš, Vojtěch. „Kam došel Mikulášek?” *Divadelní noviny*, <https://www.divadelni-noviny.cz/kam-dosel-mikulasek>. Citováno 4. 6. 2026.

Mikulášek, Jan. „Rozhovor s Janem Mikuláškem.” *Divadlo v Dlouhé*, <https://www.divadlovdlouhe.cz/repertoar-old/rozhovor-k-macbethovi/>. Přístup 23. května 2026. ([divadlovdlouhe.cz](https://www.divadlovdlouhe.cz))